

NIEUWE BEPERKINGEN TUSSEN BEDRIJFSREVISOREN EN ANDERE CIJFERBEROEPEN

Bewegen maakt bedrijfsrevisoren sexy

Beursgenoteerde bedrijven, banken en verzekeraars moeten voortaan na negen of achttien jaar verplicht een ander auditkantoor in de arm nemen. Andere consultants in hun organisatie moeten minder diensten aan dezelfde klant leveren en soms zelfs helemaal geen meer. De sector is volop in beweging. **Hans Brockmans**

In december keurde het parlement nieuwe beperkingen goed in de samenwerking tussen bedrijfsrevisoren en andere cijferberoepen. Ze gelden vanaf begin dit jaar voor 'organisaties van openbaar belang', zoals beursgenoteerde vennootschappen, kredietinstellingen, verzekeraars en herverzekeraars. "Zo'n 350 onder-

nemingen moeten de samenwerking met hun bedrijfsrevisor grondig herbe-kijken", voorspelt Thierry Dupont, voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR).

Veel verschuivingen

Na drie mandaten van drie jaar, eventueel verlengd met een nieuwe periode van negen jaar (mits een aanbesteding werd georganiseerd), zijn organisaties van openbaar belang verplicht van auditkantoor te wisselen. Indien twee auditkantoren samen als commissaris optreden ('jointaudit'), moet dat pas na 24 jaar. De kantoren die in 2017 het

eerder gewisseld wordt, op vraag van de klant of onder druk van buitenlandse regels."

Er zijn ook nieuwe regels over de mogelijkheid om in een organisatie naast de audit ook andere diensten aan te bieden. Voortaan mag voor elke euro die een organisatie van openbaar belang uitgeeft aan zijn bedrijfsrevisor, maximum 70 cent voor andere diensten worden gegeven. Vroeger was de verhouding een tegenover een.

Momenteel mogen de collega's in de netwerken van de auditkantoren al een aantal diensten helemaal niet uitoefenen. Die 'verboden diensten' houden

TOEZICHT DOOR FSMA

De manier waarop een bedrijfsrevisor zijn werk moet doen, verandert ook. Zo moet het commissarisverslag van een organisatie van openbaar belang onder meer melding maken van de belangrijkste risico's. "De tijd dat het volstond op een A4'tje te melden dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft, is voorbij", zegt Tom Meuleman, ondervoorzitter van het IBR. Er komt een College van Toezicht op de Bedrijfsrevisoren, ondersteund door de FSMA, dat toeziet op de deontologie en de vorming, en de kwaliteitscontrole voert. Auditors van 'organisaties van openbaar belang' worden elke drie jaar gecontroleerd door een inspecteur die geen revisor is. De andere auditors krijgen elke zes jaar controle.

"We zullen heel veel van onze auditklanten verliezen, maar het effect zal niet per se negatief zijn"

Koen Maerevoet (KPMG)

laatste jaar van hun mandaat uitoefenen en dat nog twee keer verlenen, moeten in 2023 vervangen worden.

"De volgende zes jaar moeten onze klanten zich dus voorbereiden", zegt Tom Meuleman, ondervoorzitter van het IBR en bedrijfsrevisor bij PwC. "Het is uiteraard ook mogelijk dat er al

verband met het voeren van de boekhouding, de interne controle, de interne audit, de rekrutering of de waardering van elementen van de balans. Voortaan geldt dat ook voor de juridische en het gros van de fiscale diensten. Advocatenkantoren die met de auditkantoren verbonden zijn, mogen die diensten in het kader van een auditopdracht even-

DANNY STAS (LAGA)
"Advocatenkantoren die
ontsproten uit grote ad-
vieskantoren, krijgen het
lastig. Laga staat wel op
eigen benen."

PIET VANDENDRIESCHE
(DELOITTE BELGIUM)

"Door de rotatieverplichting zullen veel auditkanten tussen de Big Four verschuiven."

RUDI BRAES (EY)

"De rotatieverplichting leidt tot hoge aanloopkosten in nieuwe dossiers, die je niet kunt doorrekenen."

AUDIT ORGANISATIES VAN OPENBAAR BELANG

Bron: Roularta Business Information. Uitgezuiverd indien geen gegevens bekend.

	Aantal	Percentage
Deloitte	67	21,00%
PwC	57	18,00%
KPMG	54	17,00%
EY	48	15,00%
BDO	15	5,00%

➤ min uitvoeren (zie kader *Advocountants weer onder vuur*).

Piet Vandendriessche, CEO van Deloitte Belgium, voorspelt dat zijn auditkanten de andere diensten van zijn organisatie "serieus moeten inperken". Hij denkt echter niet dat zijn afdeling (105 miljoen op 432 miljoen omzet), die het grootste aandeel van de organisaties van openbaar belang controleert (21%), ernstige klappen zal krijgen. "Ik verwacht veel commerciële verschuivingen tussen de grote vier", voorspelt hij. "Maar omdat we allemaal min of meer evenveel controles bij dat soort organisaties uitvoeren, zal er aan het einde van de

rit weinig veranderen."

"We zullen heel veel auditkanten verliezen", voorspelt Koen Maerevoet, managing partner van KPMG België, waar de bedrijfsrevisoren 68 miljoen van de 140 miljoen omzet voor hun rekening nemen. "Maar omdat dat ook het geval is bij de collega's, zal het effect niet per se negatief zijn."

De overgang van het ene naar het andere kantoor kan stroef verlopen wegens de gespecialiseerde materie. Rudi Braes, CEO van EY België en Nederland, heeft het al meegemaakt. Twee jaar geleden verplichtte de Nederlandse wetgeving aan 1600 juridische entiteiten om van auditor te ver-

anderen. Prompt verloor EY belangrijke klanten, zoals Rabobank, Aegon, ING en andere financiële instellingen. Het kreeg wel toppers als Philips, Shell en KPN erbij.

"Het was een gigantische, ongelooflijk complexe oefening", getuigt Braes. "Onze bancaire auditors in Nederland moesten plots auditopdrachten uitvoeren van niet-banken. Een ander gedeelte doet nu advies- in plaats van auditopdrachten bij banken en verzekeraars. Of ze werken op nieuw gewonnen audits in Nederland of voor het buitenland. Alle auditors moesten *from scratch* een onderneming doorlichten. Dat betekende enorme inloopkosten voor EY, die het niet onmiddellijk kon doorrekenen."

Veel vragen, verschillende antwoorden

De Belgische wet regelt de omzetting van een Europese richtlijn en verordening die in 2014 werden uitgewerkt door Michel Barnier, Europees commissaris voor Diensten en Interne Markt. "Elk land heeft zijn eigen rotatietijd en verboden diensten", signaleert Isabelle Meunier, gewezen topmedewerker van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, die PwC aantrok om de wijziging te begeleiden. "In Frankrijk is er bijvoorbeeld een verplichte jointaudit. Italië kent een niet-verlengbare rotatie na negen jaar. In Nederland is er naast een rotatie elke tien jaar ook een totaalverbod op het aanleveren van diensten naast de audit."

In de VS is er geen rotatieverplichting, maar Amerikaanse banken en verzekeraars die in de Europese Unie gevestigd zijn, moeten zich wel aan de nieuwe regels onderwerpen. Meunier bekijkt vanuit Brussel wereldwijd waar de PwC-klanten actief zijn en geeft op basis daarvan advies. Zo verloor de afdeling van haar organisatie AB InBev, omdat Brazilië een rotatieverplichting invoerde. "De Europese Commissie heeft ondertussen ook ingezien dat er een correctie nodig kan zijn", zegt ze. "Maar ondertussen moeten we wel met de nieuwe wetten leven."

"Er is veel onzekerheid in de markt", weet ook Veerle Catry, managing partner van BDO Bedrijfsrevisoren. "Klan-

ten maken momenteel een inventaris van de dienstverlening in België en in het buitenland. Ze vragen hun advocaat of hun consultants of ze hun auditor kunnen behouden en krijgen soms totaal verschillende antwoorden.”

Opsplitsing

“In elk geval zal in de kantoren een grotere scheiding ontstaan tussen de audit en de andere adviseurs”, denkt Maerevoet (KPMG). “Onze fiscalisten en juristen zullen veel sterker een eigen cliënteel moeten uitbouwen, dat niet verbonden is aan de audit. We zullen misschien wat kritischer moeten zijn bij het aanvaarden van mandaten als bedrijfsrevisor. Ik denk niet dat we een tak moeten afstoten, maar op termijn moeten we de rol van de audit herdefiniëren.”

“Ik zal het nooit publiek toegeven, maar door de nieuwe regelgeving dreig ik klanten te verliezen”, aldus een partner van de Big Four, die geen bedrijfsrevisor is. “De meest logische stap is dat we afscheid nemen van elkaar en een aparte organisatie op poten zetten.”

“Voor onze auditors is de aanwezigheid van fiscalisten, juristen, IT'ers en andere specialisten essentieel om een beter zicht te krijgen op de jaarrekening op basis van hun eigen specialisatie”, repliceert Rudi Braes van EY Bel-

gië, waar de audit goed is voor 40 procent van 287 miljoen omzet. Als dat netwerk zou wegvallen, moet die expertise van elders komen. “Dat zal wegen op de factuur”, rekent Yves Vandenplas, managing partner PwC, waar op 263 miljoen euro omzet de audit 80 miljoen voor zijn rekening neemt.

Ook na de invoering van de Amerikaanse Sarbanes Oxley-wet, die in 2002 de samenwerking tussen de auditors en andere beroepen regelde, beslisten een aantal consultants en bijna alle advoca-

binnendruppelden, is voorbij”, zegt Vandenplas. “De fiscalisten moeten op een andere manier leren te jagen.”

Aanbesteding

De organisaties van openbaar belang moeten hun bedrijfsrevisor ook anders aanwerven, via een aanbesteding bij meerdere kantoren. Die moeten informatie geven over de prijs, hun werkmethode en het aantal uren dat ze denken te moeten presteren. “Bij elke rotatie zal er druk op de fles komen”, voorspelt

“Er is veel onzekerheid in de markt”

Veerle Catry, BDO Bedrijfsrevisoren

tenkantoren van de Big Four zich uit hun organisatie terug te trekken. “Of we weer een *audit only*-beweging krijgen, hangt van de houding van de toezichthouders af”, meent Yves Vandenplas. “Onze adviesafdeling is vandaag opnieuw meer dan drie keer zo groot als de audit. Ook werken we weer nauw samen met een advocatenkantoor, Law Square.”

Naast de juristen, moeten ook de fiscalisten zich aanpassen aan de nieuwe situatie. “De tijd dat je een bedrijfsrevisor binnenhaalde en zijn collega's mee

Maerevoet (KPMG). “Klanten zullen betere voorwaarden willen onderhandelen. Het wordt een opgave om onder commerciële druk de kwaliteit te behouden.” De omschakeling zal geld kosten, meent Rudi Braes (EY): “Ter voorbereiding van een aanbesteding moet je de onderneming grondig bestuderen om een kwalitatief dossier in te dienen. Als je het niet haalt, moet je die kosten afschrijven.”

“De keuze van een nieuwe bedrijfsrevisor wordt professioneler”, weet Meunier (PwC). “Vooral voor de grote kan- ➤

 WILLY GROUP
NAESSENS

INDUSTRIEBOUW AGRO ZWEMBADEN

Klant: **Lieven Vuye**

Oppervlakte: **4.500 m²**

Plaats: **Oudenaarde**

Architect: **Kati Lamens**

Ook **VUYE** schonk ons het vertrouwen!

www.willynaessens.be

➤ toren is dat een goede zaak, want ze zijn beter uitgerust om wereldwijd geïntegreerde audits uit te voeren. De nieuwe situatie vraagt ook nieuwe investeringen in IT, die vooral grote kantoren aan kunnen.”

Meer werk buiten Big Four?

Europees commissaris Barnier had gehoopt dat zijn hervorming de macht van de Big Four zou beperken en ruimte zou geven aan onafhankelijke kantoren. “In Nederland gebeurde net het omgekeerde”, meldt Rudi Braes. “De meeste grote bedrijven in Nederland die een auditor hadden buiten de grote vier, stapten uiteindelijk over naar een van hen. De wat kleinere kantoren konden zich voor de rotatie nog handhaven bij grote groepen, omdat ze die al jaren door en door kenden. In een rotatiesysteem vallen bedrijven liever terug op de spelers met een uitgebreid internationaal netwerk, die kunnen investeren in toptechnologie. Het gevolg was dat heel wat kleinere kantoren hun grote cliënten verloren aan de Big Four. Dat kan in België ook gebeuren.”

Nikolas Vandelanotte, managing partner van het gelijknamige auditkantoor, heeft de keuze al gemaakt. “Auditors van organisaties van openbaar belang vallen onder het exclusieve toezicht van de FSMA”, redeneert hij (zie kader *Toezicht door FSMA*). “Dat is uitgebreider dan voor andere auditkantoren en betekent ook meerkosten. Wij laten die markt dus links liggen. Er zijn in Vlaanderen genoeg mooie, grote kmo's die onze diensten vragen.”

BDO Bedrijfsrevisoren, goed voor de audit van 5 procent van de betrokken organisaties, blijft zich internationaal op de kaart zetten als een alternatief voor de Big Four. Toch verloor het in de Nederlandse rotatiebeweging klanten. Veerle Catry bekijkt het positief: “De grote kantoren hadden in Nederland ook te weinig mankracht om het extra werk op te vangen en de gestegen kwaliteitscontrole vertaalde zich in hogere commissies. Heel wat werk stroomde bijgevolg naar de iets kleinere auditkantoren, zoals het onze. Die laatste kunnen een alternatief vormen voor de niet audit-diensten, die verboden zijn voor de Big Four. Afwachten wat dat geeft in België.”

ADVOCCOUNTANTS WEER ONDER VUUR

Vroeger hadden de Big Four elk een advocatenkantoor, maar dat model kwam na de Amerikaanse Sarbanes Oxley-wet (2002) onder druk te staan. De ‘advocountants’ kwamen terug, maar mogen voortaan minder diensten leveren aan de met hen verbonden auditkantoren. Tom Meuleman, ondervoorzitter IBR: “Verboden zijn diensten die binnen het netwerk zijn geleverd. Omdat de advocaten juridisch niet tot dezelfde organisatie behoren zal er geen probleem zijn, als ze onafhankelijk werk verrichten voor een organisatie van openbaar belang.”

Anderen verwachten een strengere aanpak. “Het was al moeilijk werken voor zo’n organisatie, en het wordt nog moeilijker”, voorspelt Danny Stas van het advocatenkantoor Laga, dat verbonden bleef met Deloitte. “De nieuwe wet laat toe dat onze zeer sterke tak vermogensadvies werkt voor de aandeelhouders van de auditklanten. Vroeger was dat uitgesloten. Onze specia-

listen personal finance mogen meer werk verwachten.”

Slechts een kwart van Laga’s klanten komt binnen via Deloitte en een zeer beperkt aandeel van de audit. Stas voorspelt: “Onze collega’s-advocatenkantoren rekenderop via de audit en andere Big Four-diensten aan klanten te geraken. Dat verdienmodel komt onder druk. Advocatenkantoren die begonnen als spin-off van de grote advieskantoren, krijgen het lastig. Maar Laga staat op eigen benen.”

“Het advocatenkantoor Law Square, dat met ons verbonden is, zal meer moeten focussen op klanten waar PwC geen auditor van is”, voorspelt Yves Vandenplas (PwC). “Of dat haalbaar is? Dat zal de toekomst uitwijzen. De mate van integratie met de advocaten verschilt bij de Big Four. Als ze sterk afhangen van de auditors, kan hun activiteitsniveau in gevaar komen.” Karin Winters, managing partner van Law Square, is er gerust in. “De helft van ons

werk komt via PwC binnen, maar meestal via de fiscale, hr- of IT-adviseurs”, meldt ze. “Minder dan 10 procent heeft de audit als oorsprong. De impact van de nieuwe regels is dus beperkt.” Managing partner Jan De Monie – die onlangs opstapte – vertelde ons twee jaar geleden dat zijn kantoor voor twee derde draaide op klanten van EY. Peter Suykens, een van zijn vervangers, wil dat niet bevestigen. “Het is soms moeilijk te zeggen wie aan wie doorverwijst”, nuanceert hij. “Soms combineren we op vraag van een klant een advies met de expertise van EY. Andersom gebeurt dat ook. De nieuwe regels hebben weinig impact. Amper 5 procent van het werk komt via de audit binnen.” “Dat onze juridische raadgevers werk verliezen door de nieuwe situatie, is duidelijk”, weet Koen Maerevoet (KPMG). “Maar ik kan moeilijker inschatten wat het effect zal zijn op het met ons gelieerde advocatenkantoor K Law.”

Concentratiebeweging

De rotatie en de digitalisering zullen de concentratiebeweging in de sector versnellen. Vandenplas: “Minder mensen leveren meer werk, ondersteund door machines. Die doen het minder prettige werk en detecteren cijfers en transacties die meer uitleg behoeven. Denk aan het onderzoek naar de manier waarop de hypotheekleningen bij een bank tot stand gekomen zijn. Vroeger moest je heel wat papier doorzoeken, maar die preselectie gebeurt nu digitaal. Het intellectuele werk gebeurt door andere en minder mensen.”

“Er zal nog heel wat bewegen de komende jaren”, voorspelt Braes. “Het beroep van bedrijfsrevisor zal zijn wat saaie imago kwijtraken. Het wordt sexier. Er is meer verandering en er moet meer geknokt worden om cliënten. Ook het werk wordt interessanter. Nu start een jonge bedrijfsrevisor met de handmatige routinecontrole van stukken en doet hij zo ervaring op. Die analyse wordt over minstens drie jaar deels overgenomen door een IT-netwerk. Dan is de vraag hoe we onze jonge medewerkers kunnen laten overschakelen van basis naar top.” ☉